

การมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน
ที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม: กรณีศึกษาโรงเรียนวชิรวิทย์ เชียงใหม่ ช้างคลาน

Participation of School, Parents and Communities in Enhancing the
Development of Students with Special Needs: Case Study Wachirawit Chiang
Mai Chang-Khlan School

ปกรณ์กิตติ ม่วงประสิทธิ์* ภูเบศ พวงแก้ว** และกุลวดี เกียรติไชยากร***

Pakornkit Muangprasit* Phubet Pongkaew** and Kunwadee Kietchaiyakorn***

*ภาควิชาพหุวัฒนธรรมศึกษา วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

**คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่

***โรงเรียนวชิรวิทย์ เชียงใหม่ ช้างคลาน

*Department of Deaf Studies, Ratchasuda College, Mahidol University

**Faculty of Social Sciences and Liberal Arts North-Chiang Mai University

***Wachirawit Chiangmai Changkhan School

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของกระบวนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชน เก็บข้อมูลโดยการประชุมกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้คือ แบบบันทึกการประชุมกลุ่ม ซึ่งตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่า IOC (Item-Objective Congruency Index) มีค่าดัชนีความสอดคล้องในแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.60-1.00 วิเคราะห์ผลการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา ผลคือ

องค์ประกอบของกระบวนการในการบริหารประกอบ 1) การสร้างภาคีเครือข่ายโดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ดำเนินการ และประเมินผลการดำเนินงาน 2) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน และการส่งเสริมด้านสวัสดิการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน 3) ด้านความสัมพันธ์อันดีระหว่าง

โรงเรียนและชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อวางแผนดำเนินการ และประเมินผลการดำเนินการของสถานศึกษา 4) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกซึ่งสถานศึกษาจะเน้นกระบวนการกระจายอำนาจรวมถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของผู้ปกครองและชุมชน 5) ด้านการประเมินผล สถานศึกษาใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยถือว่ากระบวนการประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งในการในการบริหาร และ 6) ด้านการสนับสนุนทรัพยากรได้เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของกระบวนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมมีปัจจัยที่สำคัญในการบริหาร ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก (Parenting) ผู้ปกครองและสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร (Communication) พบว่า ในการสื่อสารระหว่างสถานศึกษา และผู้ปกครอง ประกอบไปด้วย การสื่อสารแบบทางเดียว (One-way Communication) และการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication)

3) ด้านการอาสาสมัคร (Volunteering) สถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้กับผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาเป็นอาสาสมัครมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และดูแลนักเรียน 4) ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at Home) สถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองของนักเรียนในการมีส่วนร่วมในการทำบ้านหรืองานที่ครูได้มอบหมายของนักเรียนรวมถึงการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานที่ได้มอบหมายของครู 5) ด้านการตัดสินใจ (Decision Making) สถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาผู้เรียน และมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลการดำเนินการของสถานศึกษา 6) ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน (Collaborating With the Community) พบว่า ครู ผู้ปกครองและชุมชนต้องสามารถวางแผนในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถเฉพาะบุคคลของผู้เรียนและจะต้องมีความเข้าใจวิธีการดูแล รวมไปถึงการเข้าใจหลักสูตรการเรียนรู้ของผู้เรียน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เรียนรวม

Abstract

The purpose of this research was to study the components and factors contributing to the success of participation processes by the institution, parents and communities in enhancing the development of students with special needs in regular classes. The samples were administrators, teachers, parents and communities. The data were collected by group meetings. The tools were group meeting record, analyzed by the Content Validity method, using the IOC (Item-Objective Congruency Index). The consistency index in each item was between 0.60-1.00. The research results were analyzed by using content analysis and synthesis. The results were as follow;

In the components of the administrative process: 1) the creation of partners network, with

the involvement of stakeholders, participating in the planning, development, implementation and evaluation of operations 2) the creation of an organizational climate which enhanced understanding between schools, parents and communities, promoted student's welfare 3) the creation of good relationship between schools and communities for participating in planning, conducting, and evaluating the school's operations. 4) in the factor of members' participation, which emphasizes on the decentralized process including participation in the decision-making process by parents and communities. 5) in the factor of assessments, The educational institutions used the internal quality assurance system by integrating the quality assurance process as a part of administration and 6) in the factor of resources support. The school gave an opportunity for all sectors to participate in supporting educational resources.

Factors contributing to the success of participation processes by the institution, parents and communities in enhancing the development of students with special needs in regular classes have important administrative factors, which included 1) the factor of parenting: parents and school had to understand the guidelines of student's development 2) the factor of communication: the communication between the school and parents consisted of one-way communication and two-way communication. 3) the factor of volunteering: the school provided opportunities for parents and communities to be volunteer to participate in activities and taking care of students. 4) the factor of learning at home: the school received the cooperation from the parents to monitor student's homework and assignments including giving suggestions about the assignments to teachers. 5)

the factor of decision making: the school provides an opportunity for parents and communities to involved in policy formulation in student's development and to participate in the school's evaluation process. 6) the factor of collaborating with the community: teachers, parents and community had to manage education that was appropriate for the age and individual abilities of learners and know how to take care them, including understanding the curriculum.

Keyword: Participation, Students with Special Needs, Inclusive Education

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวดที่ 3 สิทธิและหน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 27 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้มีการกำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตราที่ 8 (2) ในการจัดการศึกษาให้ยึดหลักคือ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยปฏิบัติตามแนวการจัดการศึกษาในมาตราที่ 22 คือ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้มีจุดเน้นในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถโดยสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนมีหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อเติมเต็มศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Ketudat (1999) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของไทยพบว่า การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยจะประสบความสำเร็จได้ต้องเริ่มจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์

ของผู้เรียนและประสิทธิผลของการจัดการศึกษา จะเห็นได้ว่ากระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และประสิทธิผลในการบริหารจัดการสถานศึกษา แต่ในปัจจุบันพบว่ามึนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมในโรงเรียนจากรายงานจำนวนคนพิการเรียนรวมทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาข้อมูล ณ วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2560 ของ Bureau of Special Education Administration (2017) พบว่าในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอนุบาล-มัธยมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนพิการเรียนรวมอยู่ทั้งสิ้น 361,789 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 8,392,917 คน (Office of the Permanent Secretary for Education, 2016) หรือคิดเป็นร้อยละ 4.31

จากแนวคิดในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ของ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (2017) หรือ UNESCO ที่ยึดหลักการในการจัดการเรียนรวมคือเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นผู้ที่เลือกโรงเรียน โดยสถานศึกษาต้องจัดกระบวนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามความสามารถให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของเด็กแต่ละคน ซึ่งสถานศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อม หลักสูตร เทคนิคการสอน กระบวนการวัดและการประเมินผล สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนรวมได้และได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพตามความต้องการของแต่ละบุคคล

Wachirawit Chiangmai Changklan School (2018) เป็นโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาสอนตามหลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการประเภทสามัญศึกษาแบบสหศึกษา โดยโรงเรียนวชิรวิทย์ เชียงใหม่ ช่างคลานได้เปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนรวมตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 โดยนักเรียนที่มีความบกพร่องเข้ามาเรียนรวมเช่น นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวหรือทางกาย นักเรียนที่มีความบกพร่องทางจิตใจหรือพฤติกรรม และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และมีแนวโน้มที่จะมีนักเรียนที่มีความ

ต้องการพิเศษในกลุ่มดังกล่าวเข้ามาเรียนรวมทุกปี จากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษารอบการประเมินที่ 3 ปี พ.ศ. 2554 ของ Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization) (2011) โรงเรียนวชิรวิทย์เชียงใหม่ ชำรงคลานได้มีผลการประเมินในมาตรฐานที่ 3 จำแนกตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับดีมาก คำนวณหาคะแนนที่ได้คือ 9.00 จากคะแนนเต็ม 10.00 สำหรับผลการจำแนกตามกลุ่มตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพ พบว่าสถานศึกษามีประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับดีมากซึ่งจะมีประเด็นเรื่องของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องตามศักยภาพของผู้เรียน และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน และองค์กรภายนอกสถานศึกษา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากสภาพที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนวชิรวิทย์ เชียงใหม่ ชำรงคลาน เป็นสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบในการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม สามารถนำมาถอดบทเรียนกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมซึ่งมีแนวโน้มมากขึ้นจากรายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2561 ของ The Secretariat of the Council of Education (2018) ที่นำเสนอข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในรายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2561 ที่เพิ่มขึ้นจากจำนวน 378,588 คนในปี 2558 เป็นจำนวน 390,247 คน ในปี 2559 หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็น ร้อยละ 2.98 ซึ่งถือว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนจะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษดังกล่าวโดยมีคำถามการวิจัยคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมของสถานศึกษา

ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม เป็นอย่างไร ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของกระบวนการการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม มีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของกระบวนการการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม:กรณีศึกษาโรงเรียนวชิรวิทย์ เชียงใหม่ ชำรงคลาน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของกระบวนการการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม:กรณีศึกษาโรงเรียนวชิรวิทย์ เชียงใหม่ ชำรงคลาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษา องค์ประกอบ และปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ ในการพัฒนากระบวนการการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมตามกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมแบบหุ้นส่วนของ Epstein, (2002) Epstein's Framework of Six Type of Involvement for Comprehensive Programs of Partnership โดยมุ่งการมีส่วนร่วมของ 3 ฝ่าย ประกอบด้วย สถานศึกษา ครอบครัว และชุมชน ซึ่งมีองค์ประกอบ 6 ประการคือ 1) การอบรมเลี้ยงดู (Parenting) 2) การติดต่อสื่อสาร (Communication) 3) การอาสาสมัคร (Volunteering) 4) การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at Home) 5) การตัดสินใจ (Decision Making) และ 6) การมีส่วนร่วมกับชุมชน (Collaborating with the Community)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นของการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เป็นขั้นตอนในการเรียนรู้ วิเคราะห์และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยขั้นตอนนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน แสดงความคิดเห็น รับฟังและหาข้อสรุปร่วมกันอย่างสร้างสรรค์อย่างเป็นประชาธิปไตย เครื่องมือที่ใช้คือแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ขั้นที่ 2 ขั้นของการวิเคราะห์ สภาพ ปัญหา ปัจจัยและองค์ประกอบที่เอื้อต่อความสำเร็จของกระบวนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม โดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนได้เขียนข้อความวาดภาพ หรือพูดคุยแสดงความคิดเห็น แล้วรวบรวมเสนอในที่ประชุม เครื่องมือที่ใช้คือแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ประชากร

กลุ่มเป้าหมายแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. สถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 3 คน ครูผู้สอน 11 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน โดยกลุ่มดังกล่าวจะใช้ประชากรมาเป็นผู้ให้ข้อมูล

2. ผู้ปกครอง ได้แก่ บิดา มารดา หรือ บุคคลในครอบครัวซึ่งมีอำนาจปกครองเด็กนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม หรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำนวน 1 คนต่อ 1 ครอบครัวรวมทั้งสิ้น 15 คน โดยกลุ่มดังกล่าวจะใช้ประชากรมาเป็นผู้ให้ข้อมูลเนื่องจากในสถานศึกษามีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมอยู่จำนวน 15 คน

3. ชุมชน ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา ศิษย์เก่าองค์กรของรัฐและเอกชน ที่มีส่วนร่วมในการดูแลและร่วมพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม จำนวน 3 คน โดยกลุ่มดังกล่าวจะใช้ประชากรมาเป็นผู้ให้ข้อมูลโดยประกอบด้วย ตัวแทนของคณะกรรมการสถานศึกษาคือ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา, ตัวแทนศิษย์เก่าคือ ประธานชมรมศิษย์เก่าของสถานศึกษา และตัวแทนขององค์กรของรัฐและเอกชนที่มีส่วนร่วมในการดูแลและร่วมพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมคือ

ผู้อำนวยการหรือผู้แทนสถาบันเด็กราชนครินทร์ จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นองค์กรที่เข้ามาให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม รวมผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 33 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบบันทึกการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา ปัจจัยและองค์ประกอบที่เอื้อต่อความสำเร็จของกระบวนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม

การสร้างเครื่องมือ

แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา ปัจจัยและองค์ประกอบที่เอื้อต่อความสำเร็จของกระบวนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 นำความรู้ที่ได้มาจากขั้นที่ 1 มาสร้างเป็นข้อคำถามหรือประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับสภาพ ปัญหา ปัจจัยและองค์ประกอบที่เอื้อต่อความสำเร็จของกระบวนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม

ขั้นที่ 3 นำร่างข้อคำถามที่ได้จากขั้นที่ 2 นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่า IOC (Item-Objective Congruency Index) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องในแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.60-1.00

ขั้นที่ 4 นำร่างข้อคำถามที่ปรับปรุงจากขั้นที่ 3 ขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในคนเมื่อได้รับการรับรองจึงนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

ตารางที่ 1 กรอบการดำเนินการวิจัย

คำถามวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	เครื่องมือ/วิธีการที่ใช้ในแต่ละขั้นตอน	แหล่งข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
1. องค์ประกอบกระบวนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน ในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม เป็นอย่างไร	1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของกระบวนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม: กรณีศึกษาโรงเรียนวชิรวิทย์ เชียงใหม่ ช้างคลาน	- การสนทนากลุ่ม	- แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม	- ผู้อำนวยการสถานศึกษา - รองผู้อำนวยการสถานศึกษา - ครู - ผู้ปกครอง - ชุมชน	- วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา
2. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของกระบวนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน ในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม มีอะไรบ้าง	2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของกระบวนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม: กรณีศึกษาโรงเรียนวชิรวิทย์ เชียงใหม่ ช้างคลาน	- การสนทนากลุ่ม	- แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม	- ผู้อำนวยการสถานศึกษา - รองผู้อำนวยการสถานศึกษา - ครู - ผู้ปกครอง - ชุมชน	- วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

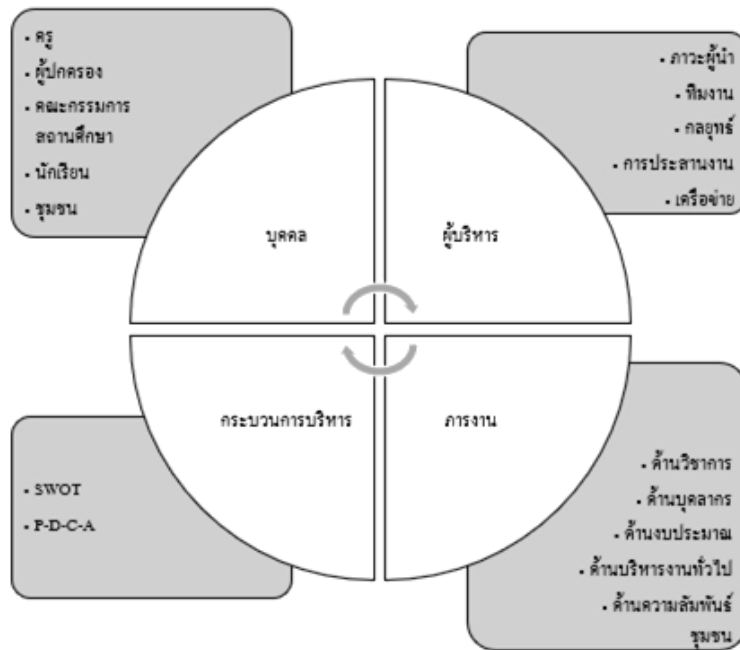
องค์ประกอบของกระบวนการ การมีส่วนร่วมพบว่า โรงเรียนวชิรวิทย์ เชียงใหม่ช้างคลาน ได้มีรูปแบบในการมีส่วนร่วมคือ รูปแบบคณะกรรมการเพื่อการปรึกษาหารือ (Consulting Management) ในการดำเนินงานของสถานศึกษาโดยมีบทบาทในการให้คำปรึกษากับผู้ผู้อำนวยการเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจสำหรับองค์ประกอบองค์ประกอบที่สำคัญ 6 องค์ประกอบคือ

1) การสร้างภาคีเครือข่ายโดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจะต้องเข้ามามีส่วน

ร่วมในการวางแผนพัฒนา ดำเนินการ และประเมินผลการดำเนินงาน 2) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน และการส่งเสริมด้านสวัสดิการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน 3) ด้านความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อวางแผนดำเนินการ และประเมินผลการดำเนินการของสถานศึกษา 4) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกซึ่งสถานศึกษาจะเน้นกระบวนการกระจายอำนาจรวมถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของผู้ปกครองและชุมชน 5) ด้านการประเมินผล สถานศึกษาใช้ระบบการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษาโดยถือว่ากระบวนการประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งในการในการบริหาร และ 6) ด้านการสนับสนุนทรัพยากรได้เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา

องค์ประกอบของกระบวนการ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาสามารถสรุปและนำเสนอเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา

กระบวนการ

การมีส่วนร่วมของสถานศึกษาผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม:กรณีศึกษาโรงเรียนวชิรวิทย์ เชียงใหม่ ช้างคลาน

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของกระบวนการการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมมีปัจจัยที่สำคัญในการบริหารซึ่งประกอบไปด้วย

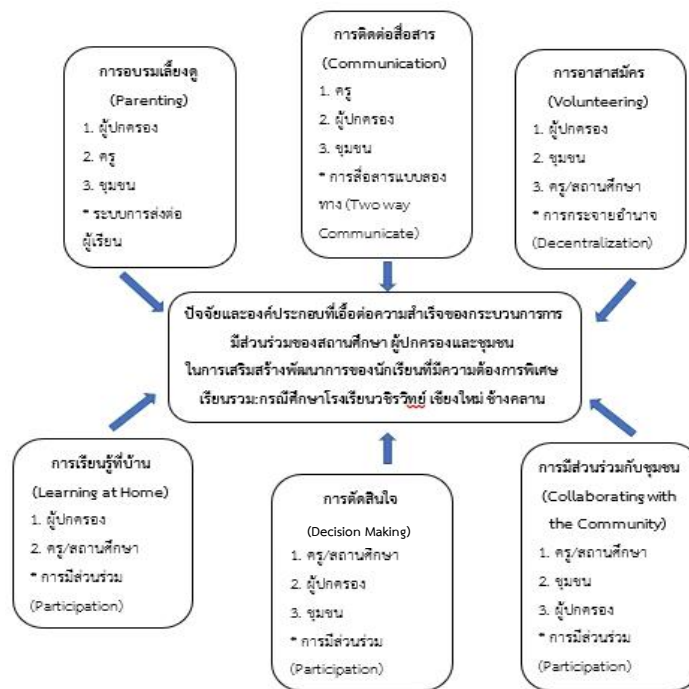
1) ด้าน การอบรมเลี้ยงดูเด็ก (Parenting) ผู้ปกครองและสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกด้านการศึกษาให้ข้อเสนอแนะในการเลี้ยงดูและพัฒนาผู้เรียน และปัจจัยที่

สำคัญอีกประการคือระบบการส่งต่อผู้เรียนระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง รวมไปถึงชุมชน 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร (Communication) พบว่าในการสื่อสารระหว่างสถานศึกษา และผู้ปกครอง ซึ่งประกอบไปด้วย การสื่อสารแบบทางเดียว (One-way Communication) และการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) 3) ด้านการอาสาสมัคร (Volunteering) พบว่า ได้เปิดโอกาสให้กับผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาเป็นอาสาสมัครมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับโรงเรียน และการดูแลนักเรียนในการทำกิจกรรมทั้งในและนอกสถานศึกษา 4) ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at Home) พบว่า ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการทำบ้านหรืองานที่ครูได้มอบหมายของนักเรียนรวมถึงการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานที่ได้มอบหมายของครู 5) ด้านการตัดสินใจ (Decision Making) ได้เปิดโอกาสให้

ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาผู้เรียน และมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลการดำเนินการของสถานศึกษาในด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านกิจการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ชุมชน และ 6) ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน (Collaborating with the Community) พบว่าครูเป็นปัจจัยหลักที่มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถเฉพาะบุคคลของผู้เรียน รองลงมา

คือผู้ปกครองจะต้องมีความเข้าใจวิธีการดูแล รวมไปถึงการเข้าใจหลักสูตรการเรียนรู้เพื่อจะได้ร่วมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับสถานศึกษา สำหรับชุมชนจะมีบทบาทในการร่วมสนับสนุน แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ วิทยากร

จะเห็นได้ว่าจากปัจจัยและองค์ประกอบที่เอื้อต่อความสำเร็จของกระบวนการการมีส่วนร่วม สามารถสรุปดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ปัจจัยและองค์ประกอบที่เอื้อต่อความสำเร็จของกระบวนการการมีส่วนร่วม

ความสำเร็จของกระบวนการการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม:กรณีศึกษาโรงเรียนวรวิทย์ เชียงใหม่ ข้างคลาน

จากภาพที่2 จะเห็นได้ว่าปัจจัยและองค์ประกอบที่เอื้อต่อความสำเร็จของกระบวนการการมีส่วนร่วม จะมีปัจจัยที่สำคัญในการบริหารซึ่งประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วม ระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน (Participation), การกระจายอำนาจจากสถานศึกษาไปสู่ผู้ปกครองในการร่วมพัฒนาผู้เรียน (Decentralization)

การสื่อสารระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครอง ในรูปแบบของการสื่อสารแบบสองทาง (Two way Communication) และระบบการส่งต่อผู้เรียนระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการดูแลร่วมพัฒนากระบวนการศึกษาของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งจากแผนภาพจะเห็นได้ว่าองค์ประกอบในแต่ละปัจจัยซึ่งประกอบไปด้วย สถานศึกษา/ครู, ผู้ปกครองและชุมชน จะมีความสำคัญและบทบาทที่แตกต่างกันไปในแต่ละองค์ประกอบ

อภิปรายผล

องค์ประกอบของกระบวนการ การมีส่วนร่วมพบว่า โรงเรียนวชิรวิทย์ เชียงใหม่ ช้างคลาน ได้มีรูปแบบในการมีส่วนร่วมคือ รูปแบบคณะกรรมการเพื่อการปรึกษาหารือ (Consulting Management) ในการดำเนินงานของสถานศึกษาโดยมีบทบาทในการให้คำปรึกษากับผู้อำนวยการเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจซึ่งสอดคล้องกับ Siripan (n.d.) ที่ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับข้อดีของการตั้งคณะกรรมการปรึกษาหารือประกอบไปด้วย 1) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนข้อมูล 2) เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสได้เรียนรู้วิธีการทำงานและ 3) ในกรณีที่มีการตัดสินใจจะได้รับการดำเนินน้อยเนื่องจากผ่านกระบวนการปรึกษาหารือกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียแล้วสำหรับองค์ประกอบมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 องค์ประกอบคือ

องค์ประกอบที่ 1 การสร้างภาคีเครือข่าย ซึ่งกระบวนการในการสร้างเครือข่ายของผู้บริหารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารจะจัดตั้งชมรมผู้ปกครองซึ่งจะดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการโดยได้มาจากตัวแทนผู้ปกครองในแต่ละระดับชั้น ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถหลากหลายจะมีบทบาทในการให้ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการบริหารสถานศึกษาแก่ผู้บริหาร ในด้านวิชาการ ด้านกิจการนักเรียน ด้านสัมพันธ์ชุมชน ฯลฯ สำหรับเครือข่ายในการพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาได้รับความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาด้านการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเสริมทักษะและพัฒนา การ ข อง ผู้ เรี ย น ส อ ด ค ล ็ อ ง ก บ Chaiwatthanakunwanit & Rukspollmuang (2015) ที่ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งพบว่าในต่างประเทศมีความสนใจในการจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้นโดยมีรายละเอียดคือ ด้านหลักสูตรมีการเน้นหลักสูตรการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีความยืดหยุ่นและมีความเป็นอิสระและมีความหลากหลาย ด้านหลักการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางใน

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง ต้องได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กร มีการสร้างบรรยากาศองค์กรซึ่งประกอบไปด้วย 1) การส่งเสริมความเข้าใจอันดีและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้ปกครองและครู แลกเปลี่ยนความรู้ พูดคุยกันถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขด้านการเรียนของนักเรียน ปัญหาด้านพฤติกรรม รวมไปถึงปัญหาด้านอื่น ๆ 2) การส่งเสริมด้านสวัสดิการของนักเรียนบุคลากรของโรงเรียน และผู้ปกครอง สอดคล้องกับ Boonyakarn, Saksiriphol & Pothisaan (2016) ที่ได้ศึกษารูปแบบการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองสำหรับเด็กสมองพิการ ซึ่งพบว่ารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นี้ได้เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในสภาพแวดล้อมที่เด็กมีความคุ้นเคยที่เด็กและผู้ปกครองใช้เวลาส่วนใหญ่ในชีวิตประจำวันโดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนคอยให้ความช่วยเหลือผู้ปกครองในการจัดประสบการณ์

องค์ประกอบที่ 3 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน และสถานศึกษาเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการดำเนินงานทุกเรื่อง และจะมีการรายงานผลการดำเนินการเป็นประจำทุกปีสอดคล้องกับ Wongkhunsap (2016) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนวัดวังเปิดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ซึ่งพบว่าการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามาเป็นอาสาสมัครในการทำกิจกรรม จึงเป็นผลให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกมีการปฏิบัติให้มีการกระจายอำนาจในสถานศึกษาให้

บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Thareeboon & Chenaksara (2015) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษา เอกชนระดับปฐมวัย ที่พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบไปด้วยองค์ประกอบคือ ความผูกพันต่อองค์กร การพัฒนาทีมงาน การกระจายอำนาจ ความไว้วางใจ การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ การตัดสินใจร่วมกัน การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ความเป็นอิสระในการบริหารองค์กร และความเข้าใจในธรรมชาติขององค์กร

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการประเมินผล มีระบบในการประเมินผลของสถานศึกษาด้วยการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (Internal Quality Assurance) โดยดำเนินการเป็นประจำทุกปี โดยถือว่ากระบวนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการบริหาร ซึ่งทุกปีจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับ Jiranai, Moungsirithum & Maneein (2015) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งพบว่า สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโดยเน้นอยู่บนพื้นฐานของหลักการมีส่วนร่วม โดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ร่วมรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมในกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

องค์ประกอบที่ 6 ด้านการสนับสนุนทรัพยากรได้เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา โดยมี 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการส่งเสริมสวัสดิการของนักเรียน และครู 2) การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภายในและภายนอกสถานศึกษาการสนับสนุนวิทยากร/ปราชญ์ท้องถิ่น การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ Puisuwan, Chenaksara, & Patipimpakorn (2014) ที่ได้ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทยพบว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการ

บริหารจัดการสถานศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างภาคีเครือข่าย 2) บรรยากาศองค์กร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน 4) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 5) การประเมินผล 6) การสนับสนุนทรัพยากร

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของกระบวนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เรียนรวมมีปัจจัยที่สำคัญในการบริหารซึ่งประกอบไปด้วย

ด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก (Parenting) พบว่า ผู้ปกครองมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการเลี้ยงดูผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ จากการรวบรวมข้อมูลของโรงเรียนพบว่าหากผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความต้องการพิเศษของบุตรหลานที่จะต้องพัฒนาให้มากกว่าปกติ รวมทั้งหากผู้ปกครองมีการร่วมวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) จะทำให้ผู้ปกครองและสถานศึกษา มีความเข้าใจแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยจะมีหน่วยงานภายนอกด้านการศึกษาที่มีบทบาทในการประเมินผู้เรียนรวมถึงให้ข้อเสนอแนะในการเลี้ยงดูและพัฒนาผู้เรียน และปัจจัยที่สำคัญอีกประการคือระบบการส่งต่อผู้เรียนระหว่าง สถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง รวมไปถึงชุมชน โดยมีการพัฒนาระบบการส่งต่อโดยโรงเรียนวชิรวิทย์ เชียงใหม่ ช่างคลาน มีบุคลากรที่จบด้านการศึกษาพิเศษมาเป็นผู้ประสานงานรวมถึงการติดตามและประเมินพัฒนาการของผู้เรียน และรวบรวมข้อมูลของผู้เรียนไว้อย่างเป็นระบบโดยข้อมูลดังกล่าวจะถูกส่งต่อให้กับครูประจำชั้นเมื่อผู้เรียนได้เปลี่ยนระดับชั้น สอดคล้องกับ Samerpot (2017) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาพิเศษตามมาตรฐานการเรียนรู้ร่วมของ โรงเรียนเรียนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ซึ่งพบว่า 1) มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากซึ่งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะ ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

2) มาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือครูมีการพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาต่อหรือศึกษาเพิ่มเติม ประชุม อบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม ครูมีการใช้/ประยุกต์ใช้ สื่อและอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ สิ่งเสริมแรง และวิธีการ/เครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนานักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนเฉพาะบุคคล 3) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการเรียนร่วม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในการริเริ่มนำเทคนิควิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำแผนการส่ง ต่อและเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคล (Individual Transition Plan: ITP) และสร้างความเข้าใจระหว่างผู้ส่งและผู้รับและจัดเตรียมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก่อนการส่งต่อหรือเปลี่ยนผ่าน และ 4) มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งโรงเรียนมีการจัดทำแผนงาน/โครงการ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านการ จัดการเรียนร่วมในโรงเรียน โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษามีการดำเนินการกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการดำเนินงานการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนร่วม ระหว่างบุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษา

ด้านการติดต่อสื่อสาร (Communication) พบว่าในการสื่อสารระหว่างสถานศึกษา และผู้ปกครอง ของโรงเรียนวชิรวิทย์ เชียงใหม่ ข้างคลาน ซึ่งประกอบไปด้วย การสื่อสารแบบทางเดียว (One way Communication) การสื่อสารข่าวสารทั่วไปของสถานศึกษาจะใช้วิธีการใช้จดหมายข่าวเพื่อแจ้งข่าวสาร กิจกรรมต่างๆของโรงเรียน โดยจะมีการสื่อสารข้อมูลด้านนโยบายของสถานศึกษาของผู้บริหาร การให้ความรู้ในการเลี้ยงดูบุตรหลานสำหรับผู้ปกครอง และการสื่อสารสองทาง (Two way Communication) สถานศึกษาจะมีช่องทางในการสื่อสารซึ่งประกอบไปด้วย การสื่อสารผ่าน Application Line ระหว่างสถานศึกษา กับผู้ปกครอง, ครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง, ผู้ปกครองกับผู้ปกครอง เป็นต้น และสถานศึกษามีการจัดช่องทาง เครือข่ายสังคมออนไลน์

(Social Network) สอดคล้องกับ Kaewlee (2015) ที่ได้วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการสื่อสารกับครูอนุบาลผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (ปฐมวัยและประถมศึกษา) ซึ่งพบว่าการสื่อสารระหว่างครูกับผู้ปกครองเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ของครูได้แก่ การให้คำแนะนำหรือแจ้งเตือนข้อมูลเกี่ยวกับงานของเด็ก รวมไปถึงการให้กำลังใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครู

ด้านการอาสาสมัคร (Volunteering) พบว่า ได้เปิดโอกาสให้กับผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาเป็นอาสาสมัครมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับโรงเรียน และการดูแลนักเรียนในการทำกิจกรรมทั้งในและนอกสถานศึกษา สำหรับกิจกรรมที่จัดภายนอกสถานศึกษาผู้ปกครองจะมีโอกาสเข้ามาเป็นอาสาสมัครในเรื่องต่าง ๆ เช่น การเป็นวิทยากร การช่วยดูแลนักเรียน รวมไปถึงการสนับสนุนสื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม นอกจากนั้น ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน ครู และผู้ปกครอง ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลและการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยคณะเทคนิคการแพทยมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ เป็นต้น สอดคล้องกับ Phuangsomjit (2017) ที่ได้กล่าวถึง สถานศึกษากับชุมชนโดยมีแนวคิดชุมชนเป็นสถาบันระดับพื้นฐานของสังคมที่เป็นแหล่งที่อยู่ ภูมิปัญญา แหล่งทรัพยากร และสถานที่หล่อหลอมบุคคลในชุมชนให้อยู่ร่วมกันได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาจึงเป็นประโยชน์ช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน รวมทั้งทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน นำมาซึ่งความร่วมมือและการสนับสนุนการจัดการศึกษา และทำให้เกิดความร่วมมือกันในการจัดการศึกษา และเกิดความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นได้

ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at Home) พบว่าสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองของนักเรียนในการมีส่วนร่วมในการทำการบ้านหรืองานที่ครูได้มอบหมายของนักเรียน จากผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองได้มีบทบาทโดยให้คำชี้แนะ เสนอแนะข้อสงสัยที่เกิดขึ้นของนักเรียน และผู้ปกครองมีบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของผู้เรียน รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานที่

ได้มอบหมายของครู สอดคล้องกับ Jaitia (2011) ที่ศึกษา การพัฒนาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง: ศูนย์พัฒนามนุษย์และบุคคลที่มีความพิการคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนมีความแตกต่างกันด้านปัญหาการเรียน การสอนและปัญหาสุขภาพและพัฒนาการด้านต่างๆ ควรมีการจัดทำแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคลโดยการมีส่วนร่วม ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสร้าง รายละเอียดของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลในแต่ละวัย ในด้านต่างๆ เช่น ข้อมูลด้านการศึกษา การวางแผนการจัดการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก ควรมีคณะกรรมการร่วมในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและความเห็นของผู้ปกครอง

ด้านการตัดสินใจ (Decision Making) ได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาผู้เรียน รวมไปถึงการเปิดโอกาสผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลการดำเนินการของสถานศึกษาในด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านกิจการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ Pengsakot & Maput (2011) ที่ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยซึ่งพบว่าการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีอยู่ 5 องค์ประกอบคือ 1) การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนและการมีข้อตกลงร่วมกันในการทำงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง 2) วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเด็ก พัฒนาผู้ปกครอง และพัฒนาโรงเรียน 3) ลักษณะการมีส่วนร่วมมี 2 ลักษณะคือ แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ 4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองได้แก่ ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมประเมินผล 5) บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน (Collaborating With the Community) พบว่า ครูเป็นปัจจัยหลักที่มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จเพราะครูจะเป็นฟันเฟืองหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียน รวมไปถึงผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งครูจะต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนที่มีความแตกต่างในการรับรู้ รวมไปถึงครูจะต้องสามารถวางแผนในการจัด

การศึกษาที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถเฉพาะบุคคลของผู้เรียน รองลงมาคือผู้ปกครองจะต้องมีความเข้าใจวิธีการดูแล รวมไปถึงการเข้าใจหลักสูตรการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อจะได้ร่วมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับสถานศึกษา สำหรับชุมชนจะมีบทบาทในการร่วมสนับสนุน แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ วิทยากร เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้เรียนรู้จากสถานที่จริงและเรียนรู้กับปราชญ์ที่มีองค์ความรู้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ Phuangsomjit (2017) ที่ได้กล่าวถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่าการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนช่วยให้โรงเรียนและชุมชนเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และช่วยให้เกิดความร่วมมืออันดีต่อกัน ทั้งนี้ทั้งสองฝ่ายจะต้องปฏิบัติตามบทบาทของตนด้วยวิธีการที่เหมาะสม จึงจะสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นได้โดยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีแนวทางในการดำเนินการสองแนวทาง คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์ทางตรง ประกอบด้วยวิธีการหลัก 2 ประการ ได้แก่ การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และ การนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน และ 2) การสร้างความสัมพันธ์ทางอ้อม โดยการพัฒนาให้บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์อันดีสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ การปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น สวยงามเป็นที่ประทับใจแก่ผู้มาเยี่ยมเยือน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1) สถานศึกษาที่มีผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมควรจัดให้มีคณะกรรมการเพื่อการเสริมสร้างพัฒนาการและสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและ ชุมชน ในการสร้างภาคีเครือข่าย สร้างบรรยากาศองค์กร สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยเน้นกระบวนการการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม

2) สถานศึกษาที่มีผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมควรจัดให้มีกระบวนการในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆซึ่งประกอบไปด้วย การพัฒนากระบวนการด้านการอบรมเลี้ยงดู กระบวนการด้านการติดต่อสื่อสาร กระบวนการพัฒนาอาสาสมัครของสถานศึกษา กระบวนการด้านการสร้างการเรียนรู้ที่บ้านของผู้เรียน การสร้างกระบวนการในการร่วมตัดสินใจเพื่อพัฒนาผู้เรียน และ กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมจัดการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน ในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม ของโรงเรียนวชิรวิทย์ เชียงใหม่ ข้างคลาน

2) ควรศึกษาถึงความยั่งยืนของกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองและชุมชน ว่ามีกระบวนการอย่างไรในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นต้นแบบในการนำไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

References

- Boonyakarn, T., Saksiriphol, D. & Pothisaan, P. (2016). Learning experience management with Parental involvement Model to Enhance The self-help Skills of children with cerebri palsy. *Journal of Education Faculty of Education, Srinakharinwirot University*, 17(1), 1-15. (in Thai)
- Bureau of Special Education Administration. (2017). *Report the total number of students with learning disabilities. Including all educational service area offices Classified by data level*. Retrieved from http://specialbasic.specialset.bopp.go.th/specialbasic/download/student_2559_2_class_de.pdf (in Thai)
- Chaiwatthanakunwanit, S. & Ruksapollmuang, C. (2015). Alternative edicatonmal provision model to improve quality of life of children with special need. *Journal of Education Graduate Studies Research*, 9(1), 192-201.(in Thai)
- Epstein, J. L. (2001). *School, family, and community partnerships: Preparing Educators and Improving Schools*. Boulder, CO: Westview Press.
- Jaitia, A. (2011). *Development Individualized Education Program by Participation with Stakeholders for Special Need Child: Disabilities and Human Resource Development Center Faculty of Education Chiangmai Rajabhat University*. Rajabhat Chiangmai University Research Journal, 12(2), 55-66. (in Thai)
- Jiaranai, S., Moungsirithum, P. & Maneein, A. (2015). Participation Administration Model in Higher Education. *Journal of Educational Faculty of Education, Srinakarinwirot University*, 16(2), 44-54.
- Kaewlee, N. (2015). An Analysis of The Parent's Opinions towards Communication vs Social Network in The Demonstration School of Sipakorn University (Kindergarten and Elementary). *An Online Journal of Education*, 10(1), 641-650.
- Ketudat, S. (1999). National Education Act 1999and the new role of the Teachers Council of Thailand. *Withayajarn Journal*, 98(3), 7-14 (in Thai)

- Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization). (2011). *Report of the external assessment of schools to assess the 3rd year 2554*. Retrieved from: <http://aqa.onesqa> (in Thai)
- Office of the Permanent Secretary for Education. (2016). *Official statistics, number of students with disabilities Classified by year, gender, disability type Urban / Rural Area Administrative area (province / district / sub-district)*. Bangkok: Ministry of Education. (in Thai)
- Pengsakot, S. & Maput, J. (2011). Parental Participation Model in Early Childhood Education Management. *Journal of Education and Social Development*, 7(1), 68-82.
- Phuangsomjit, C. (2017). Establishing School – Community Relationships. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(2), 1342-1354. (in Thai)
- _____. (2017). Professional learning communities and ways to apply in schools. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(1), 34-41. (in Thai)
- Puisuwan, P., Chenaksara, N. & Patipimpakorn, P. (2014). The Appropriate to Thai Society Guidelines for Participation in School Administration of Parent Teacher Association. *Suthiparithat Journal*. 28(87), 345-367. (in Thai)
- Samerpot, T. (2017). Factors Affecting Special Education According to Standards of Mainstreaming schools under the Office of Roi-et Primary Education Service Area 3. *Journal of Srivanalai Vijai*, 7(1), 84-95. (in Thai)
- Siripan, J. (n.d.). *Comparison of the joint consultation system*. Retrieved from: <http://relation.labour.go.th/2018/attachments/category/81/0406.pdf>. (in Thai)
- Thareeboon, K. & Chenaksara, N. (2015). The Participative Administration Affecting Efficiency Teamwork of Private Kindergarten School Administrator. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 8(1), 122-137. (in Thai)
- The Secretariat of the Council of Education. (2018). *Education in Thailand 2018*. Bangkok: Prik Wan Graphic Company Limited. (in Thai)
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2017). *A Guide for ensuring inclusion and equity in education*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- Wachirawit Chiangmai Changklan School. (2018). School information. *Wachirawit San Journal*, 8(2), 3. (in Thai)
- Wongkhunsap, P. (2016). *The Relationship Building with Community of Wadwangped School under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1*. Proceedings of Research, 3rd National Research Conference and Research Presentation, 2nd Century: Integrated Research Use Of knowledge Sustain able sustainability. "June 17, 2016 at Watthayalai Nakhon Ratchasima, Muang District, Nakhon Ratchasima Province.